

Demografisk analys: Kvarboende, flyttningar och dödlighet 2012:3

BE0701

I denna beskrivning redovisas först allmänna uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

A	Allmänna uppgifter	2
A.1	Ämnesområde.....	2
A.2	Statistikområde.....	2
A.3	SOS-klassificering.....	2
A.4	Statistikansvarig.....	2
A.5	Statistikproducent.....	2
A.6	Uppgiftsskyldighet.....	3
A.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter.....	3
A.8	Gallringsföreskrifter.....	3
A.9	EU-reglering.....	3
A.10	Syfte och historik.....	3
A.11	Statistikanvändning.....	4
A.12	Uppläggning och genomförande.....	4
A.13	Internationell rapportering.....	4
A.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar.....	4
B	Kvalitetsdeklaration	4
B.0	Inledning.....	4
B.1	Innehåll.....	5
1.1	Statistiska målstorheter.....	5
1.1.1	Objekt och population.....	5
1.1.2	Variabler.....	5
1.1.3	Statistiska mått.....	5
1.1.4	Redovisningsgrupper.....	5
1.1.5	Referenstider.....	5
1.2	Fullständighet.....	5
B.2	Tillförlitlighet.....	6
2.1	Tillförlitlighet totalt.....	6
2.2	Osäkerhetskällor.....	6
2.2.1	Urval.....	6
2.2.2	Ramtäckning.....	6
2.2.3	Mätning.....	6
2.2.4	Svartsbortfall.....	7
2.2.5	Bearbetning.....	6
2.2.6	Modellantaganden.....	8
2.3	Redovisning av osäkerhetsmått.....	8

B.3	Aktualitet	8
3.1	Frekvens	8
3.2	Framställningstid.....	9
3.3	Punktlighet	9
B.4	Jämförbarhet och sam användbarhet.....	9
4.1	Jämförbarhet över tiden.....	9
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	9
4.3	Sam användbarhet med annan statistik	9
B.5	Tillgänglighet och förståelighet.....	9
5.1	Spridningsformer.....	9
5.2	Presentation	9
5.3	Dokumentation.....	9
5.4	Tillgång till primärmaterial	10
5.5	Upplysningstjänster.....	10

A Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

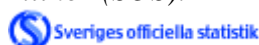
Ämnesområde: Befolkning

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Demografisk analys

A.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS): Nej

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100).

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån
Postadress: Box 24 300, 104 51 Stockholm
Besöksadress: Karlavägen 100, Stockholm
Kontaktperson: Örjan Hemström
Telefon: 08-506 94 997
Telefax: 08-506 94 772
E-post: demografi@scb.se

A.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån
Postadress: Box 24 300, 104 51 Stockholm
Besöksadress: Karlavägen 100, Stockholm
Kontaktperson: Lotta Persson
Telefon: 08-506 94 211
Telefax: 08-506 94 772
E-post: demografi@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte enligt lagen om den officiella statistiken (SFS 2001: 99). Studier inom demografisk analys baseras till stor del på uppgifter från Registret över totalbefolkningen (RTB), som i sin tur bygger på uppgifter som Skatteverket levererar från folkbokföringen. Många av de variabler som används i analyserna används även i befolkningsstatistiken och enligt förordningen om den officiella statistiken, SFS 2001:100, ska Skatteverket lämna de uppgifter som behövs för befolkningsstatistiken till SCB.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Grunduppgifterna hämtas från redan befintliga register på SCB. Datamaterialet har sammanställts särskilt för denna rapport och personuppgifterna gallras så fort resultaten tagits fram.

A.9 EU-reglering

Den demografiska analysen över kvarboende, flyttningar och dödlighet berörs inte direkt av någon EU-reglering. Indirekt berörs den eftersom grundmaterialet från befolkningsstatistiken är EU-reglerad. För mer information, se *Beskrivning av statistiken* för befolkningsstatistiken, www.scb.se/be0101.

A.10 Syfte och historik

Syftet med rapporten är att undersöka om det finns skillnader i dödlighet mellan olika grupper av flyttare och kvarboende i Sverige. Rapporten är en *Demografisk analys*, www.scb.se/be0701. Syftet med demografiska analyser är att analysera och beskriva utvecklingen när det gäller fruktsamhet, dödlighet och migration, att ge underlag för de antaganden som ligger till grund för de årliga befolkningsframskrivningarna (se *Befolkningsframskrivningar*, www.scb.se/be0401) samt att analysera och beskriva parbildning och separationer.

Analys av befolkningsutvecklingen har i princip gjorts sedan befolkningsstatistiken startade 1749. I samband med den stora utvandringen till Amerika gjordes en omfattande emigrationsutredning. *Krisen i befolkningsfrågan* på 1930-talet är ett annat exempel på när analys av befolkningsutvecklingen var högaktuell. SCB har länge haft i uppgift att löpande analysera befolkningsutvecklingen och att

göra specialundersökningar inom befolkningsområdet. Sedan 1986 publiceras analyserna i serien Demografiska rapporter. Den senaste rapporten på temat dödlighet, *Livslängden i Sverige 2001–2010*, publicerades 2011. På temat inrikes flyttningar publicerades den senaste rapporten 2003, *Flyttströmmar i Sverige 1999–2001*.

A.11 Statistikanvändning

Demografisk analys har en bred grupp av externa användare, där regeringen, statliga myndigheter, kommuner och landsting är huvudanvändarna. Rapporterna används också av media, studerande och allmänhet för att få ökad kunskap om demografiska utvecklingstrender i samhället.

A.12 Uppläggning och genomförande

I rapporten följs cirka 7,74 miljoner personer födda i Sverige år 2000 och tidigare. Det är alla personer som var folkbokförda i Sverige under alla år 2001–2010 eller som avlidit under perioden. Det datamaterial som används i rapporten utgår från uppgifter från flera av SCB:s totalräknade register: Registret över totalbefolkningen (RTB), Historiska befolkningsregistret (HBR), Folk- och bostadsräkningen 1965 (FoB65), Folk- och bostadsräkningen 1960 (FoB60) samt Utbildningsregistret (UREG).

I rapporten beskrivs tre olika grupper av flyttare och kvarboende i relation till födelsekommun. Flyttströmmar, uppgifter från födelsekommun och uppgifter om senaste boendekommun, ingår också i beskrivningen. Dödsfall under perioden 2001–2010 används.

A.13 Internationell rapportering

Ingen internationell rapportering görs.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Detta är inte relevant eftersom rapporten *Kvarboende, flyttningar och dödlighet* är en engångsrapport.

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

Det datamaterial som används i rapporten utgår från uppgifter från flera av SCB:s totalräknade register: Registret över totalbefolkningen (RTB), Historiska befolkningsregistret (HBR), Folk- och bostadsräkningen 1965 (FoB65), Folk- och bostadsräkningen 1960 (FoB60) samt Utbildningsregistret (UREG). Information om innehåll och kvalitet i dessa register finns tillgängliga på SCB:s webbplats.

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

1.1.1 Objekt och population

De objekt som studeras är individer som är födda i Sverige åren 1887–2000. Populationen omfattar alla som inte har utvandrat under perioden 2001–2010. De har varit folkbokförda i Sverige i alla register som används, d.v.s. FoB60, Fob65, Historiska befolkningsregistret och RTB fram till 2010 eller till ett eventuellt dödsfall 2001–2010.

1.1.2 Variabler

De variabler som ingår i statistiken är dödsfall, flyttstatus – d.v.s. kvarboende, flyttare och återvändare. Flyttströmmar utifrån födelsekommun och kommun vid senaste boendet samt kommungrupp vid födelsen och kommungrupp vid det senaste boendet ingår också i statistiken för dödlighet.

1.1.3 Statistiska mått

Statistiken redovisas i form av antal, andelar och skillnader i procentenheter. Dödligheten i perioden 2001–2010 mäts med *Standardiserade relativa dödstal* (SMR). Utifrån dödstal för kvinnor och män i olika födelseårsgrupper beräknas ett förväntat antal döda i olika grupper. Det observerade antalet dödsfall i en grupp jämförs med hela rikets dödlighetsnivå. Skillnader i dödlighet mellan kvarboende och flyttare görs för kvinnor och män i olika födelseårsgrupper, kommungrupper som grupperats av Sveriges kommuner och landsting samt olika utbildningsnivå. Rikets dödlighet är satt till 100. Är det observerade antalet döda fler än förväntat är SMR-värdet större än 100, och om det är mindre än förväntat är SMR-värdet mindre än 100.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Statistiken redovisas efter kön, födelseårsgrupp, flyttstatus, kommun vid födelsen, kommun vid senaste boendet, kommungrupp vid födelsen, kommungrupp vid senaste boendet och utbildningsnivå.

1.1.5 Referenstider

Statistiken innehåller information från åren 1960–2010.

1.2. Fullständighet

Statistiken avser endast Sverigefödda till och med 31 december år 2000 och ger därför ingen fullständig beskrivning av inrikes flyttningar. Statistiken utgår från folkbokföring i Sverige vid födelsen och därmed är utlandsfödda inte relevanta att ha med i statistiken.

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Statistiken i denna rapport bygger på uppgifter från SCB:s totalräknade individregister. Tillförlitligheten är mycket hög när det gäller uppgifter om dödsfall som används i rapporten. Statistiken i denna rapport baseras till stor del på uppgifter om inrikes flyttningar, där tillförlitligheten är något lägre eftersom flyttningar inte alltid anmäls till folkbokföringen, se punkt 2.2 *Osäkerhetskällor*.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

Statistiken är totalräknad och är därmed inte påverkad av urvalsosäkerheter.

2.2.2 Ramtäckning

Statistiken bygger på befolkningsstatistiken (RTB). Alla täckningsfel som finns i detta register finns också med i statistiken i denna rapport.

Statistiken avser samtliga Sverigefödda till och med 31 december år 2000. Personer som emigrerat under uppföljningsperioden 2001–2010 har exkluderats. Personer som av andra skäl än registrerade dödsfall avförts från RTB, har också exkluderats i uppföljningen av dödlighet. Anledningen till att emigrerade räknas bort är att det annars uppstår en övertäckning. Det är en felkälla för dödligheten eftersom dödsfall som sker bland Sverigefödda som är folkbokförda utomlands inte kan användas i statistiken.

2.2.3 Mätning

I statistiken över flyttningar används redan befintliga undersökningar (register). Vissa mätfel uppstår då statistikens mål är att följa objekten från födelsen, det vill säga från 1887 för den som är äldst i populationen. Registerbaserade uppgifter finns bara för en mindre del av perioden 1887–2010. Flyttningar i studien är baserade på folkbokföringen och de flyttningar som rapporteras in till Skatteverket.

Det är inte möjligt att mäta flyttningar på ett bra sätt före 1969. Detta får till följd att vissa som är återvändare har klassats som kvarboende. Från och med 1969 har personernas boendekommun jämförts med födelsekommun varje år. Det är bara för personer födda 1969 och senare som man kan se alla registrerade flyttningar. Nedslag i tidigare folkbokföring gjordes med hjälp av Folk- och bostadsräkningarna 1965 och 1960. För äldre personer blir gruppen kvarboende något överskattad och gruppen återvändare något underskattad. Det är dock svårt att bedöma hur stora felskattningarna är.

Uppgifterna till de register som används hämtas från de externa folkbokföringsregistren och är administrativa till sin karaktär. Primärt är det folkbokföringsmyndigheterna (skattekontoren) som samlar in, mäter och registrerar uppgifterna.

Insamlingen genomförs i fastställda rutiner och med hjälp av olika typer av blanketter. Hur uppgiftsinsamlingen och dataregistreringen i praktiken går till framgår av den handbok i folkbokföring som används i arbetet.

Eftersom en stor del av rapporteringen till folkbokföringssystemet sköts av barnmorskor, vigsselförrättare, domstolar eller läkare, där rapporteringen är en del av arbetsuppgifterna, kan man rimligen anta att uppgifterna rapporteras med små mätfel. Då rapporteringen sköts av individen själv, till exempel vid flyttning, är mätfelen troligen större än vid rapportering i samband med yrkesutövning.

2.2.4 Svarsbortfall

Svarsbortfall, vanligen förkortat till bortfall, uppstår när värde på en eller flera variabler i en undersökning inte kan hämtas in. Saknas alla värden för ett undersökningsobjekt (t.ex. person, företag, kommun osv.) är det frågan om *objektsbortfall*; saknas enbart vissa värden, handlar det om *partiellt bortfall*.

Statistiken baseras på uppgifter från SCB:s totalräknade individregister. Vissa personer saknar uppgifter på grund av att födelseförsamling inte kunnat klassificeras till en kommun. Födelsekommun är en viktig utgångspunkt i statistiken. För cirka 7 300 personer saknas uppgift om födelsekommun.

2.2.5 Bearbetning

Bearbetningsfel är fel som kan uppkomma när man bearbetar det insamlade materialet, manuellt eller maskinellt.

För vissa typer av fel som uppkommer vid databeredning (dataregistrering, kodning och granskning/rättning) kan man efter studier som bygger på upprepning av dessa moment ibland dra slutsatser om både risker och konsekvenser.

Andra bearbetningsfel beror på den ”mänskliga faktorn”, t.ex. beräkningsfel, programmeringsfel och systemfel. Risken för att de skall inträffa och den konsekvens detta får för statistiken är mycket svår att beräkna. SCB arbetar kontinuerligt för att minimera riskerna för negativ inverkan på statistikens tillförlitlighet på grund av fel som beror på den ”mänskliga faktorn”, både förebyggande och genom snabba åtgärder när sådana fel upptäcks.

För framtagning av datamaterialet som använts i statistiken har ytterligare bearbetningar gjorts. Här kan vissa fel ha uppkommit, det vill säga utöver de som finns för de olika administrativa register som är grundmaterial för statistiken. I studien har födelsekommuner manuellt kodats med hjälp av uppgifter om födelseförsamlingar i text och registrerad kod för födelseän som finns per individ i RTB för åren 1998–2011. Det har varit svårt att särskilja några församlingar. I Stockholms län finns två församlingar som båda heter Bro, en i Norrtälje och en i Upplands-Bro. I Västra Götalands län delas Fridhems församling mellan kommunerna Grästorp och Essunga. I Västra Götalands län

finns tre församlingar som heter Mo i kommunerna Tanum, Töreboda och Åmål. I dessa fall har en födelsekommun inte kunnat fastställas.

Flyttningar räknas utifrån flyttningar som är anmälda till folkbokföringen. Den boendekommun man haft enligt folkbokföringen har jämförts med den kommun man hade vid födelsen. På så sätt har olika grupper av flyttstatus skapats; kvarboende i samma kommun som födelsekommunen, flyttare och återvändare. Den sist nämnda gruppen har flyttat från födelsekommunen under minst en period och har sedan flyttat tillbaka till sin födelsekommun. Mätningen av flyttstatus utgår från födelsekommun. Det gör att personer som saknar uppgift om födelsekommun också saknar uppgift om flyttstatus, cirka 7 300 personer.

2.2.6 Modellantaganden

I rapporten görs en analys över risken att avlida för olika grupper. Dödstal för flera standardgrupper i populationen används. Dessa är kvinnor och män i 13 olika födelseårsgrupper; födda 1910 och tidigare, 1911–1915, 1916–1920, 1921–1925, 1926–1930, 1931–1935, 1936–1940, 1941–1945, 1946–1950, 1951–1960, 1961–1970, 1971–1980, 1981–2000. I analysen kombineras olika grupper av kvinnor och män vid beräkning av SMR-tal (Standardiserade relativa dödstal); flyttstatus och födelseårsgrupp, flyttstatus och kommungrupp, flyttstatus och utbildningsnivå. SMR-tal för födelsekommun, kommungrupp vid födelsen, senaste boendekommun samt kommungrupp för det senaste boendet används också utan att flyttstatus inkluderas. Syftet med detta är att skatta dödlighet efter flyttströmmar mellan två tidpunkter.

Skattningar av dödligheten totalt är förhållandevis säker. När statistiken redovisas i mindre grupper, t.ex. för kvarboende i en kommun, är risken för slumpmässiga samband stor. Därför användes också osäkerhetsmått, signifikanstest samt konfidensintervall, se nedan 2.3 *Redovisning av osäkerhetsmått*. Dödlighetens kraftiga variation över åldrar, och den mycket låga dödligheten i åldrar upp till cirka 50 år, gjorde att födelseårsgrupper som användes var bredare i unga år och smalare bland äldre; 20 födelseårgångar bland de yngsta, 10 födelseårgångar i medåldrar, och 5 födelseårgångar bland äldre. Detta var ett sätt att minska slumpens betydelse när olika gruppers dödlighet jämförs.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Signifikansprövning tillämpas och även konfidensintervall för SMR-värden beräknas. Signifikansprövningen avser om en grupps observerade dödlighet är skild från den i riket. Det görs på nivån $p < 0,001$ och $p < 0,05$. Utifrån SMR-värdet beräknas också 95-procentiga konfidensintervall. I statistiken redovisas markerade signifikanta resultat eller 95-procentiga konfidensintervall.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Rapporten *Kvarboende, flyttningar och dödlighet* är inte en återkommande rapport. Rapporten publiceras i serien Demografiska rapporter och rapporter i denna serie utkommer intermittent med ett par rapporter per år.

3.2 Framställningstid

Räknat från den senaste referenstidpunkten är framställningstiden till publicering ca 24 månader.

3.3 Punktlighet

Publicering sker i enlighet med SCB:s publiceringsplan.

B.4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Statistikpubliceringen är av engångskaraktär och att jämföra över tiden är därmed inte relevant.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

I rapporten redovisas jämförelser av flyttstatus exempelvis mellan olika kommuner, kommungrupper och personer med olika utbildningsnivå. Dödlighet efter flyttstatus jämförs också efter de nämnda grupperingarna.

4.3 Sammanvändbarhet med annan statistik

Statistiken avser Sverigefödda till och med 31 december år 2000 med uppföljning av dödlighet för en tioårig period, 2001–2010. Flyttstatus följs varje år under perioden 1969–2010 och med nedslag 1965 och 1960. Uppgifterna är jämförbara med motsvarande registerbaserad statistik gällande andra år.

B.5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Rapporten publiceras i serien *Demografiska rapporter* och är tillgänglig på SCB:s webbplats, www.scb.se/be0701, och i tryckt form. Ett urval av resultaten redovisas dessutom som tabeller och texter på webbplatsen.

5.2 Presentation

Resultaten presenteras i form av text, diagram och tabeller.

5.3 Dokumentation

Framställningen av statistikregistret och statistiken beskrivs i *Dokumentation av statistiken (SCBDOK)*. Statistikens kvalitet beskrivs i innevarande dokument, *Beskrivning av statistiken (BaS)*. Dokumentationer finns på SCB:s webbplats, www.scb.se/le0102.

Den publicerad rapporten innehåller ett dokumentationsavsnitt – *Fakta om statistiken* vilket är en sammanfattning av *Beskrivning av statistiken*.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Grunduppgifterna från SCB:s befintliga register är skyddade av gällande sekretessregler men avidentifierat mikrodata kan efter prövning lämnas ut för forskningsändamål och statistik. För utlämnande av mikrodata hänvisas till uppdragsansvarig vid befolkningsstatistiken, 019-17 61 00, eller befolkning.forskning@scb.se.

5.5 Upplysningstjänster

Örjan Hemström, Statistiska centralbyrån, 104 51 Stockholm, telefon: 08-506 94 997, e-post: demografi@scb.se